

لینک نتیجه مشابهت‌یابی: https://hamyab.sinaweb.net/Ci_result/details/629B805325CEB84F/0%

بازنمایی سیاست‌های منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران در قبال تروریسم (مطالعه‌ای در حوزه ژئوپلیتیک عمومی)^۱

نوع مقاله: پژوهشی

* مجتبی خاتونی

E-mail: mojtabakhatooni@ut.ac.ir

** کیومرث یزدان‌پناه

E-mail: kyazdanpanah@ut.ac.ir

*** رسول افضلی

E-mail: rafzali@ut.ac.ir

**** سیدعباس احمدی

E-mail: abbas_ahmadi@ut.ac.ir

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۷/۳۰

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۵/۲۱

چکیده

ژئوپلیتیک عمومی، عرصه خلق، جعل، بازتولید و در نهایت، بازنمایی هویت‌هاست. این بازنمایی‌ها، بسته به مقیاس انتشار، ادراکات ذهنی و بین‌الذهانی آحاد و جوامع انسانی را متأثر ساخته و با توجه به تکثر رسانه‌ها به مثابه اصلی‌ترین ابزار انتشار و همچنین، اجتماعی شدن آنها، گونه‌های متفاوتی از ژئوپلیتیک عمومی را در قبال مسأله‌ای واحد، پدید می‌آورد. سیاست‌های منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران در قبال تروریسم نیز، موضوعی است واحد که هر یک از عوامل و کنشگران؛ اعم از منطقه‌ای و بین‌المللی، دولتی و غیردولتی، فردی و یا نهادی؛ با خوانش و زاویه دید خود سراغ آن رفته و لاجرم، به بازنمایی آن پرداخته‌اند. پژوهش پیش رو، با تحلیل نشانه‌شناختی منتخبی از آثار مصور منتشر شده در این موضوع، سه گونه اصلی: حامیانه، منتقدانه و خصمانه در این بازنمایی‌ها را شناسایی کرده و ضمن ارائه‌ی مستندات کمی و کیفی از آثار مورد مطالعه، به تشریح نتایج این سه گونه از ژئوپلیتیک عمومی پرداخته و مهم‌ترین سویه‌های هویتی دنبال شده در آنها را آشکار می‌سازد.

کلید واژه‌ها: ژئوپلیتیک عمومی، هویت، بازنمایی، تروریسم، جمهوری اسلامی ایران.

۱. مقاله مستخرج از رساله دکتری تخصصی در رشته جغرافیای سیاسی - جنوب غرب آسیا با عنوان «ژئوپلیتیک عمومی؛ فلسفه، فرآیند و کارکرد - مطالعه موردی: سیاست‌های منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران در جنوب غرب آسیا» از دانشگاه تهران در سال ۱۳۹۹ می‌باشد.

* دکتری تخصصی جغرافیای سیاسی - جنوب غرب آسیا، دانشگاه تهران، نویسنده‌ی مسؤول

** دانشیار گروه جغرافیای سیاسی، دانشگاه تهران

*** دانشیار گروه جغرافیای سیاسی، دانشگاه تهران

**** استادیار گروه جغرافیای سیاسی، دانشگاه تهران

بیان مسأله

کنشگران یا عوامل، آنگاه که تلاشی معطوف به کسب قدرت داشته باشند، عامل سیاسی‌اند و اگر قدرتی که در پی آن هستند، معطوف به جغرافیا (به معنای عام کلمه) شود، عامل ژئوپلیتیکی به‌شمار می‌آیند. عوامل ژئوپلیتیکی در طیف وسیعی از دولت‌های ملی یا سازمانی بین‌المللی تا گروهی تروریستی و یا شخصیتی تأثیرگذار در رسانه‌ای اجتماعی، جای گرفته و هر یک، به تناسب توانایی خود و البته اهداف مطلوب، تلاشی پایان‌ناپذیر در راستای کسب، حفظ و توسعه قدرتی دارند که به زمین، عناصر و منابع آن وابسته است.

به موازات گذار از گرایش‌های سنتی در مطالعات ژئوپلیتیکی و به رسمیت شناختن عوامل جدید و غیردولتی، پذیرش تأثیرات شگرف ادراکی و شناختی در کنشگری‌های ژئوپلیتیکی، سمت‌وسوی مطالعات را به عرصه‌های جدیدی از جمله ژئوپلیتیک عمومی کشانده است. در ژئوپلیتیک عمومی، هویت‌ها خلق، جعل، قلب، بازتولید و در نهایت، بازنمایی می‌شوند و بسته به مقیاس انتشار، ادراکات ذهنی و بین‌الذهانی آحاد و جوامع انسانی را متأثر می‌سازند. تعدد عوامل ژئوپلیتیکی دارای نتیجه طبیعی بروز خوانش‌های مختلف و گونه‌های متفاوتی از ژئوپلیتیک عمومی در قبال مسأله‌ای واحد بوده و در عصر تکثر رسانه‌ها به منزله‌ی اصلی‌ترین ابزار انتشار و هم‌چنین، اجتماعی شدن آنها، این واقعیت بیش‌ازپیش خودنمایی می‌کند.

در این میان، جمهوری اسلامی ایران، به‌منزله‌ی عاملی مؤثر و فعال ژئوپلیتیکی در منطقه جنوب‌غرب آسیا، با سیاست‌های اعلامی و اعمالی قابل‌شناسایی، یکی از گرانیگاه‌های مناسبات قدرت در منطقه و حتی فراتر از آن بوده که با مسأله‌دامن‌دار و مزمن تروریسم، مواجهه داشته و همین امر، منجر به خوانش‌ها و روایت‌های مختلفی از ماهیت این مواجهات و هم‌چنین بازنمایی‌های متفاوتی از هویت‌های درگیر در آن شده و همین تفاوت‌های چشم‌گیر در روایت و قرائت نسبت‌های جاری میان جمهوری اسلامی ایران و تروریسم در منطقه، بازنمایی‌های مختلف و سویه‌های هویتی دنبال شده در این بازنمایی‌ها، دست‌مایه و مسأله‌ی اصلی این تحقیق است.

از این‌رو، سؤال اصلی این پژوهش این‌گونه مطرح می‌شود؛

- سیاست‌های منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران در قبال تروریسم در چه گونه‌هایی بازنمایی می‌شود؟

سؤال فرعی این تحقیق نیز عبارت است از؛

- مهم‌ترین سویه‌های هویتی دنبال شده در گونه‌های ژئوپلیتیک عمومی اعمال شده در خصوص سیاست‌های منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران در قبال تروریسم، کدام‌اند؟

پیشینه تحقیق

از مهم‌ترین آثار غیرفارسی در حوزه ژئوپلیتیک عمومی می‌توان به: «ژئوپلیتیک؛ مقدمه‌ای بسیار کوتاه» (دادز، ۲۰۰۶: ۱)، «ژئوپلیتیک عمومی و جایگاه مخاطبان؛ جیمز باند و پایگاه داده‌های اینترنتی فیلم» (دادز، ۲۰۰۶: ۱۱۶)، «رویکردی جدید به ژئوپلیتیک انتقادی» (دادز، ۲۰۰۷: ۱)، «ژئوپلیتیک عمومی و جنگ علیه ترور» (دادز، ۲۰۱۵: ۱) اشاره کرد. دادز در اثری دیگر با عنوان «ژئوپلیتیک و فرهنگ مرئی»، رویکرد انتقادی خود را به بساخت واقعیت بیان کرده و به تشریح مسأله بازنمایی در ژئوپلیتیک می‌پردازد (مک دانلد، هافس و دادز، ۲۰۱۵: ۱).

«ژئوپلیتیک عمومی ۲؛ پیش به سوی روش‌شناسی روزمره» (دیتمر و گری، ۲۰۱۰: ۱۶۶۴) و «ژئوپلیتیک عمومی گذشته، آینده، هویت و مخاطبان» (دیتمر و دادز، ۲۰۰۸: ۴۳۷) نیز از آثار جیسون دیتمر است. وی در مقاله‌ای دیگر با «عنوان فرهنگ‌عامه، ژئوپلیتیک و هویت» به بررسی انتقادی کارکردهای هویتی ابژه‌های ژئوپلیتیکی در شکل‌دهی به هویت‌های انسانی و اجتماعی از طریق فرهنگ‌عامه و از این طریق، به مفهوم ژئوپلیتیک عمومی به‌مثابه برآیند این فرآیند می‌پردازد (دیتمر و دادز، ۲۰۰۹: ۱).

دنیل بوس در رساله دکتری خود در دانشگاه نیوکاسل با عنوان «پاسخ به ندای وظیفه درون؛ ژئوپلیتیک عمومی بازی‌های رایانه‌ای با تم نظامی» که در سال ۲۰۱۵ منتشر شده، به بررسی انتقادی کارکرد بازی‌های رایانه‌ای با تکیه بر مجموعه بازی‌های عامه‌پسند و محبوب ندای وظیفه پرداخته و بنا بر ادعای وی، تجزیه و تحلیل اطلاعات در این تز دکتری، نشان می‌دهد که چگونه بازی‌های رایانه‌ای، تصورات افراد و اجتماعات از مناسبات سیاست جهانی را شکل داده و جهت‌دهی می‌کنند (بوس، ۲۰۰۸: ۱).

در میان آثار فارسی، رنجگر با پایان‌نامه کارشناسی ارشد با عنوان؛ رسانه و قدرت در ژئوپلیتیک (رنجگر، ۱۳۹۱: ۱)، حسنی سعدی با پایان‌نامه کارشناسی ارشد با عنوان؛ بازنمایی ژئوپلیتیکی ایران در فیلم‌های هالیوودی از سال ۲۰۰۰ میلادی تا کنون (حسنی سعدی، ۱۳۹۳: ۱) و تفضلی در پایان‌نامه کارشناسی ارشد با عنوان؛ بازنمایی اخبار تروریسم قومی و مذهبی در رسانه‌های صدای آمریکا و بی.بی.سی فارسی، مورد: گروه جنرال‌الله و عبدالمالک ریگی (تفضلی، ۱۳۸۸: ۱) از معدود پژوهشگران و آثاری هستند که

به قلمرو موضوعی ژئوپلیتیک عمومی نزدیک شده و سویه‌های ادراکی و هویتی در مطالعات ژئوپلیتیکی را پیگیری کرده‌اند.

بیشترین ادبیات علمی تولید شده، در حوزه ژئوپلیتیک عمومی در جمهوری اسلامی ایران، متعلق به آثار نگارنده بوده است. پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد با عنوان «تحلیل ژئوپلیتیکی عملکرد گروه‌های تروریستی در رسانه‌های اجتماعی، مطالعه موردی: داعش» (خاتونی، ۱۳۹۴: ۱) و مقالات: «ژئوپلیتیک عمومی؛ جستاری از اندیشه و عمل جغرافیایی برای پیشرفت» (خاتونی، ۱۳۹۴: ۱)، «کنش ژئوپلیتیکی؛ رهیافتی کارآمد در تحلیل منازعات و بحران‌های ملی و بین‌المللی» (خاتونی، ۱۳۹۵: ۱)، «ژئوپلیتیک عمومی داعش؛ مطالعه موردی: جیش‌الصفوی و ملت صلیب» (خاتونی، یزدان‌پناه و افضل، ۱۳۹۵: ۱۰۹)، «ظهور بازیگران جدید در عرصه ژئوپلیتیک و نقش رسانه‌های اجتماعی با تأکید بر تروریسم» (یزدان‌پناه و خاتونی، ۱۳۹۶: ۷) از جمله این آثار است و این تحقیق، با گذار از پرداخت‌های صرفاً تئوریک به موضوع ژئوپلیتیک عمومی، تلاشی در جهت روشمند ساختن مطالعات این حوزه و کاربردی کردن نتیجه مطالعات مذکور خواهد بود.

ضرورت تحقیق

جمهوری اسلامی ایران در کسوت موجودیتی ژئوپلیتیک، مستقل و مقتدر، با وجود پیشرفت‌های چشم‌گیر در حوزه‌ی قدرت سخت و با وجود دارایی‌های معنایی منحصر به فرد، موفقیت کمتری در عرصه‌ی قدرت نرم، هدایت ادراکات و کارزارهای هویتی به دست آورده و به نظر می‌رسد، غفلت از ژئوپلیتیک عمومی، چه در عرصه‌های پژوهشی و آکادمیک، چه در سطوح رسانه‌ای و تبلیغی و از آن مهم‌تر، ارکان حاکمیتی کشور، از مهم‌ترین عوامل این ناکامی است؛ لذا در این پژوهش با درک این ضرورت، بازنمایی سیاست‌های منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران در قبال تروریسم، مورد مطالعه قرار گرفته تا ضمن شناسایی گونه‌های ژئوپلیتیک عمومی اعمال شده در این خصوص، نمایی از سازوکار ادراکی و تأثیرات هویتی آن، ارائه شود.

روش تحقیق

روش این تحقیق، توصیفی - تحلیلی است که با مسئله‌گرایی از رهیافت مطالعه موردی و با استفاده از روش تحلیل نشانه‌شناسی به منزله‌ی تکنیک تحلیل داده‌های پایه، کشف و توضیح روابط و پاسخ به سؤالات تحقیق را پی می‌گیرد. در بخش مطالعه موردی، بنا بر محدودیت‌هایی که مقاله‌های علمی با آن مواجه هستند (۱).

تعداد ۲۰ اثر مصور به شکل تصادفی و به شیوه‌ی نسخه‌برداری از محتوای موجود در رسانه‌های جمعی و اجتماعی (اعم از رسانه‌های حامیان و هواداران؛ منتقدان و مخالفان؛ و یا دشمنان و معارضان جمهوری اسلامی ایران)، شامل کارتون، پوستر، کاریکاتور و... را به‌عنوان داده‌های پایه در تحلیل گونه‌های مختلف ژئوپلیتیک عمومی و سیاست‌های منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران در قبال تروریسم، برگزیده و با استفاده از روش تحلیل نشانه‌شناسی به استقبال آنها رفته‌ایم.

نشانه و نشانه‌شناسی

رولان بارت برای اولین بار، روش نشانه‌شناسی را در دهه ۱۹۵۰ به‌مثابه وسیله‌ای برای به‌دست آوردن درکی تیزبینانه از فرهنگ رسانه‌ای شده، معرفی کرد (دانسی، ۱۳۸۸: ۵۸). نشانه‌شناسی از دیدگاه پرس، نظریه‌ای چندبعدی است که در زمینه مسائلی معرفت‌شناسی، فلسفه‌ی ذهن، فلسفه‌ی زبان و متافیزیک کارآمد است. در نظر پرس نشانه باید سه ویژگی داشته باشد؛

۱- کیفیت مادی داشته باشد.

۲- کاربرد نشان‌دهنده داشته باشد؛ منظور این است که دال و مدلول، نوعی رابطه علی داشته باشند.

۳- در ذهن ما تولیدمثل کند (هوپس، ۱۹۹۱: ۴۳).

پرس، سه تقسیم‌بندی از نشانه ارائه می‌دهد؛ ویژگی خودِ نشانه، رابطه نشانه و مدلولش و درنهایت، نحوه‌ای که در آن تفسیرکننده، نشانه را در قالب پیام دریافت می‌کند (شریف، ۱۹۹۴: ۹). نشانه‌ها از منظر پرس عبارت‌اند از:

- نگاره (شمایل): در نگاره بین نشانه و مدلولش شباهت وجود دارد. نگاره نشانه‌ای است که به مرجع خود، به نحوی شباهت دارد. مثل شباهت شخصیت سینمایی «سوپرمن» به قهرمانان اسطوره‌ای گذشته چون «پرومته»، «هرکول»، «آشیل» و... که شبیه آنها عضلانی، بالابند و جذاب است (دانسی، ۱۳۸۸: ۷۵).

- نمایه: نشانه‌ای است که به مصداق وابسته باشد. مثالی که پرس برای نمایه ارائه داده، دیواری است که با گلوله سوراخ شده، ولی از خود گلوله اثری نیست و اثر گلوله حاکی از شلیک آن است (گالی، ۱۹۵۲: ۱۰۵).

- نماد: نشانه‌ای است که رابطه دال و مدلول در آن قراردادی و اختیاری است. مثل رمز که براساس قرارداد است و برای فهمیدن آن باید براساس توافق قبلی تفسیر شود

(گالی، ۱۹۵۲: ۱۰۶). به عبارتی دیگر، نماد نشانه‌ای است که بر چیزی به شکلی مبتنی بر قرارداد دلالت دارد. شئل قرمز سوپرمن، نشان از خون اصیل و لباس بدن چسب آبی او نشان از امیدی دارد که برای انسانیت به ارمغان می‌آورد. البته این ترکیب (قرمز و آبی) نشان‌دهنده وطن پرستی امریکایی است که با پرچم ایالات متحده نیز هماهنگ است (دانسی، ۱۳۸۸: ۷۵).

ژئوپلیتیک عمومی (عامه پسند)

ژئوپلیتیک عمومی راجع به شیوه‌هایی است که در آن ادراکات غیرحرفه‌ای از موضوعات ژئوپلیتیکی، از طریق فرهنگ عمومی، تولید و بازتولید می‌شوند (دالبی، ۱۹۹۶: ۴۰). اولافلین می‌گوید: ژئوپلیتیک عمومی مربوط به تصوراتی است که شهروندان عادی از کشور خود و دیگران دارند (اولافلین، ۲۰۰۳: ۱۲). اتوتایل، ژئوپلیتیک عمومی را شامل ساخت و انتشار گفتمان ژئوپلیتیک، در فرهنگ عمومی به وسیله رسانه‌های جمعی (اتوتایل، ۱۹۹۸: ۳۴) می‌داند. رسانه‌هایی که فارغ از فردی، جمعی و یا اجتماعی بودن، حول محوری مشترک تحت عنوان بازنمایی مشترک‌اند.

بازنمایی، نتیجه و به عبارتی، هدف هر نظام نشانه‌ای است. چراکه بازنمایی هم فرآیند دلالت نشانه‌ها به جای معنا و هم نتیجه‌ی این فرآیند است (رنجگر، ۱۳۹۱: ۱۳۱). بازنمایی را می‌توان، فرآیندی کم‌وبیش آگاهانه، در بازساخت واقعیت، در زمینه اجتماعی و ایدئولوژیک خاص، با اهدافی محافظه‌کارانه دانست؛ اما در گرماگرم مجادلات میان «چه» و «چگونه» آنچه معمولاً مغفول می‌ماند «چرایی» بازنمایی و یا به تعبیری سیاست بازنمایی است (قره‌باغی، ۱۳۸۷: ۴۱). آنچه رسانه‌ها عرضه می‌کنند، محصول نهایی فرآیند انتخاب است و لاجرم برخی جنبه‌های واقعیت حذف و برخی برجسته می‌شوند (ویلیامز، ۱۳۸۵: ۱۳۶). فرآیند ثبت ایده‌ها و پیام‌ها به شکل فیزیکی در نظریه‌ی نشانه‌شناسی را بازنمایی گویند. از این‌رو، بازنمایی را می‌توان به استفاده از نشانه‌ها برای گفتن، ترسیم، تعریف و یا بازتولید چیزی تعریف کرد (دانسی، ۱۳۸۸: ۲۰). هیچ نظام نشانه‌ای که از لحاظ ایدئولوژیک خنثی باشد، وجود ندارد (هال و جی‌هالی، ۲۰۰۹: ۲). چنان‌که چندلر نیز در رابطه با مفهوم بازنمایی، خاطر نشان می‌کند که بازنمایی، به منزله‌ی یک نظام نشانه‌ای، به لحاظ ایدئولوژیک خنثی نیست (چندلر، ۱۳۸۷: ۳۱۳). از این‌رو، ژئوپلیتیک عمومی در ساحت کنش‌گرانه آن، عبارت است از کار بست نشانه‌ها و نظام‌های نشانه‌گذاری برای بازنمایی ایده‌ها، اندیشه‌ها، هویت‌ها و اهداف ژئوپلیتیکی!

جمهوری اسلامی ایران و تروریسم در جنوب غرب آسیا یافته‌ها؛ تحلیل و تفسیر آثار مصور

در این بخش از پژوهش، ضمن ارائه‌ی آثار مصور تولید و منتشر شده، به تفسیر اجمالی هر یک از آنها پرداخته و در ادامه با تنظیم جداول اختصاصی برای هر اثر، کم و کیف نشانه‌گذاری‌ها، پیام‌های اصلی و سویه‌های هویتی دنبال شده در آن و درنهایت، نسبت و موضع اثر در خصوص سیاست‌های منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران در قبال تروریسم ارائه شده است.

اثر مصور شماره‌ی ۱: زیر پرچم امریکا!

این اثر به روایت غالب در سپهر سیاسی ایران درباره نقش قدرت‌های مداخله‌گر فرامنطقه‌ای در تشکیل و استمرار مناسبات تروریستی منطقه اشاره دارد. شخصیت فربه و مسلح اثر، نشانه نگاره‌ای از گروه‌های تروریستی فعال در جنوب غرب آسیاست و شکل قرارگیری دندان‌ها و چشمان بسته‌اش نیز، نشانه‌ای نمادین از عقب‌ماندگی ذهنی و کنایه‌ای به نقص عقل تروریست‌هاست که با سرپوش سنتی مسلمانان منقش به پرچم امریکا به منزله‌ی نشانه‌ای نمادین از حضور و نقش آفرینی مخرب این دولت در مناسبات تروریستی منطقه، معنا یافته و در قالب یک نمایه، استفاده ابزاری امریکا از حماقت تروریست‌ها در نیل به منافع خود را بازنمایی می‌کند.

سلاح در دست شخصیت تروریست این اثر، چیزی شبیه تبر است اما با دو لبه که اگرچه نابودی قربانی شیعه را اراده کرده، اما نخستین قربانی او، شخصیت سنی اثر است. شخصیت‌های شیعه و سنی، نشانه‌های نگاره‌ای از اجتماعات سنی و شیعه جنوب غرب آسیا هستند و هر دو، قربانی تروریسمی هستند که ساخته و پرداخته‌ی ایالات متحده امریکاست.

جدول شماره ۱

۱			شماره اثر
نماد	نمایه	نگاره	نشانه‌ها
۲	۱	۳	
نخستین قربانی تروریسم تکفیری، اهل سنت هستند.			پیام‌های ادراکی و سویه‌های هویتی
تروریسم تکفیری مورد حمایت و زیر سایه ایالات متحده امریکا به حیات خود ادامه می‌دهد.			
تروریسم تکفیری، فاقد قوه تعقل و مسخ شده مجعولات امریکایی است.			
خصمانه	انتقادی	حامیانه	موضع اثر نسبت به سیاست‌های منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران در قبال تروریسم
		●	

اثر مصور شماره ۲: پول برای امریکا، سلاح برای تروریست‌ها...

این اثر در قالبی دیگر به ریشه‌ها و عوامل تروریسم در جنوب غرب آسیا پرداخته است. دونالد ترامپ، نشانه نگاره‌ای از اراده سیاسی - امنیتی و اقتصادی امریکا است که خوشحال از معامله‌ای سودمند با مشتری عرب خود که با برچسب آل سعود مشخص شده و نشانه نگاره‌ای از حکام کشورهای ثروتمند عربی است، در قبال دریافت چکی به مبلغ ۱۱۰ میلیارد دلار که نشانه نگاره‌ای دیگر در اشاره به قرارداد اخیر فروش تسلیحات به عربستان سعودی است، سلاحی را پیشکش خریدار می‌کند. در سوی دیگر تصویر اما شخصیت سیاه‌پوش که با جلیقه انفجاری و برچسب داعش، نشانه نگاره‌ای گروه‌های تروریستی مورد حمایت رسمی و غیررسمی سعودی‌هاست، با خوشحالی، درصدد دریافت سلاحی است که از دست امریکا و به واسطه شکم آل سعود، به او خواهد رسید. شخصیت سعودی، با حفراهی در میان پیکر خود، نشانه‌ای نمادین از کنش‌های مسخ شده و ربات گونه متعارف در میان حکام کشورهای ثروتمند عربی در پرداخت پول‌های هنگفت و خرید سلاح‌هایی است که سر از انبار مهمات تروریست‌ها درمی‌آورد.

جدول شماره ۲

۲			شماره اثر
نماد	نماینده	نگاره	نشانه‌ها
۱	۰	۴	
ایالات متحده امریکا منتفع اصلی مناسبات تروریستی در جنوب غرب آسیاست.			پیام‌های ادراکی و سویه‌های هویتی
رابطه امریکایی - سعودی منجر به تسلیح بیش از پیش گروه‌های تروریستی در جنوب غرب آسیاست.			
حکام مستبد عربی و به ویژه آل سعود، کریدور حمایتی و لجستیکی گروه‌های تروریستی در جنوب غرب آسیا هستند.			
خصمانه	منتقدانه	حامیانه	موضع اثر نسبت به سیاست‌های منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران در قبال تروریسم
		●	

اثر مصور شماره ۳: باتری ترور، اهدایی سعودی

این اثر به نقش مخرب نهادهای دینی رژیم سعودی، در توسعه و ترویج تروریسم در جنوب غرب آسیا، اشاره دارد. شخصیت نشسته بر زمین، درحالی که لباس متعارف سعودی بر تن داشته و شباهت زیادی به مفتی معروف سعودی «عرعور» دارد، نشانه نگاره‌ای از اراده فرقه‌ای - ایدئولوژیک سعودی‌ها در ترویج خشونت در منطقه است. در مقابل اما رباتی که شمشیر در دست و با سرپند داعش، برچسب خورده، نشانه نگاره‌ای دیگر از گروه‌های تروریستی فعال در منطقه و مورد حمایت عربستان سعودی است. غیرفعال بودن ربات، نشانه نمایه‌ای از ضعف شدن تروریسم در منطقه، باتری‌هایی سبزی که با نشان سعودی در حال جایگذاری در بدن ربات برای راه‌اندازی مجدد آن است، نشانه نمایه‌ای دیگر از اراده عربستان برای استمرار مناسبات تروریستی در جنوب غرب آسیا و شمشیر خون‌آلود ربات نیز، نمایه‌ای دیگر است که وقوع جنایت را بازنمایی می‌کند.

جدول شماره ۳

شماره اثر		
نماد	نمایه	نگاره
۰	۳	۲
پیام‌های ادراکی و سوییجهای هویتی		ایدئولوژی وهایی به‌متزله‌ی خوانش غالب از اسلام در رژیم سعودی، حامی و مروج اصلی تروریسم تکفیری و به‌ویژه داعش در جنوب غرب آسیاست.

ثروت سعودی نیروی محرکه‌ی تروریسم در منطقه جنوب غرب آسیا است.			موضع اثر نسبت به سیاست‌های منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران در قبال تروریسم
نتیجه کنش حمایتی سعودی از گروه‌های نیابتی خود در جنوب غرب آسیا، خون‌ریزی، خشونت و ترور بوده است.			
خصمانه	انتقادی	حامیانه	●

اثر مصور شماری ۴: مادر تروریست‌ها!

در این تصویر، پس‌زمینه‌ای از پرواز هواپیماهای جنگنده، در قالب نشانه‌نمایی‌ای از بروز شرایط جنگی حکایت دارد و در نمای نزدیکتر، یک هواپیمای جنگنده که به جای دماغه، منقاری شبیه کرکس دارد به چشم می‌خورد. این موجود عجیب‌الخلقه که معادل نمادین حیوانات لاشه‌خوار است، با پرچم سبزرنگ عربستان، اشاره‌ای نمادین به ماهیت وحشی و درنده‌خویی رژیم سعودی است. این موجود عجیب‌الخلقه درحالی‌که خون از منقارش جاری است و در قالب نمایه، وقوع جنایت را بازنمایی می‌کند، کودکی که نماد معصومیت و بی‌گناهی است را درحالی‌که پرچم یمن را در قالب نماد این سرزمین در دست دارد، به مسلخ لانه خود می‌برد. لانه‌ای که به جای جوجه، شخصیتی سیاه‌پوش، با جلیقه انفجاری و سلاح و پرچمی سیاه‌رنگ، به‌منزله‌ی نماد گروه‌های تروریستی و

در رأس آنها داعش، در آن حاضر است و با دهانی باز، آمادگی بلعیدن یمن است که پیش از این، قربانی شدن آن توسط رژیم سعودی را دیده‌ایم. این امر، نمایه‌ای از تبدیل یمن به جولانگاه گروه‌های تروریستی است.

جدول شماره ۴

شماره اثر			نشانه‌ها
نگاره	نمایه	نماد	
۰	۳	۴	پیام‌های ادراکی و سوبه‌های هویتی
عربستان سعودی مادر تروریسم در منطقه و عامل بروز بحران در یمن است.			
قربانی اصلی بحران یمن، شهروندان بی‌دفاع و مظلوم و منتفع اصلی، تروریست‌ها هستند.			
عربستان سعودی موجودیتی بزدل و لاشه‌خوار است و نه یک عقاب شجاع!			موضع اثر نسبت به سیاست‌های منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران در قبال تروریسم
حامیانه	انتقادی	خصمانه	
•			

اثر مصور شماره ۱۵: به نیابت از شیطان!

در اثر فوق باراک اوباما نشانه نگاره‌ای از اراده‌ی سیاسی دولت امریکا است که مدعی حل مشکلات عراق توسط عراقی‌هاست. این در حالی است که نقشه‌ی عراق منقش به پرچم این کشور که نشانه‌ای نمادین از وضعیت ملت و سرزمین عراق است، در قالب یک نمایه، به وسیله خنجری در دست آدمک سیاه‌پوشی که با برچسب داعش مشخص شده و نشانه‌ای نمادین از تروریسم در عراق است، زخمی شده است. این آدمک سیاه‌پوش که با نشانه‌های نمادینی نظیر شاخ و دم، شیطانی نمایش داده می‌شود، در واقع عروسکی است که ملعبه دست امریکاست. دم شیطانی آدمک تروریست نیز که منقش به پرچم امریکاست، نشانه‌ای نمادین از ماهیت شیطانی ایالات متحده به شمار می‌رود.

جدول شماره ۵

۵			شماره اثر
نماد	نمایه	نگاره	نشانه‌ها
۵	۱	۱	
عراق بخشی از محور مقاومت در نواحی عربی منطقه است که از تروریسم مورد حمایت امریکا زخم خورده است.			پیام‌های ادراکی و سوبه‌های هویتی
مقاومت در برابر تروریسم در واقع، مقاومت در برابر امریکاست.			
مقاومت در برابر امریکا و تروریست‌های مورد حمایتش، در واقع مقاومت در برابر شیطان است.			
خصمانه	انتقادی	حامیانه	موضع اثر نسبت به سیاست‌های منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران در قبال تروریسم
		●	

اثر مصور شماری ۶: تو تروریستی!

این اثر به موضوع مناقشات اعلامی و غالباً رسانه‌ای پیرامون تروریسم در جنوب غرب آسیا میان ایران و آمریکا و تروریست خواندن سپاه پاسداران انقلاب اسلامی توسط دولت ایالات متحده می‌پردازد. شخصیت آبی‌پوش این اثر، عمو سام، نشانه‌ای نمادین از روح حاکم بر رژیم امریکا است. عروسک سپاه‌پوش در دست عمو سام، نشانه‌ی نمادین دیگری است که به گروه‌های تروریستی فعال در منطقه به‌ویژه داعش اشاره دارد. این نماد، در قالب نمایه، استفاده‌ی ابزاری ایالات متحده از تروریسم را بازنمایی می‌کند که در مقابل با ساطوری که برجسبی از نشان سپاه پاسداران دارد و نمایه‌ای از اعمال اراده سیاسی - امنیتی جمهوری اسلامی ایران در منطقه، از کار افتاده و واکنش امریکا، به این مبارزه قاطع ایران، تروریست اعلام کردن سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است.

جدول شماری ۶

۶			شماره اثر
نماد	نمایه	نگاره	نشانه‌ها
۲	۲	۰	
تروریسم در جنوب غرب آسیا، بازیچه و ابزار پیگیری اهداف ایالات متحده در منطقه است.			پیام‌های ادراکی و سوییجه‌های هویتی

مبارزه منطقه‌ای سپاه پاسداران با تروریسم کاملاً مشروع و مبتنی بر بازدارندگی است.			موضع اثر نسبت به سیاست‌های منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران در قبال تروریسم
اعلام سپاه به منزله‌ی سازمان تروریستی از سوی ایالات متحده، واکنشی منفعلانه و ناشی از شکست بازیچه‌های تروریستی منطقه‌ای این دولت است.			
خصمانه	انتقادی	حامیانه	●

اثر مصور شماره‌ی ۷: تروریست بازی!

در این اثر در حالی شخصیت تروریست با برچسبی از داعش که آن را به شکل پلاکاردی در دست گرفته، نشانه نگاره‌ای از گروه‌های تروریستی فعال در منطقه جنوب غرب آسیاست که سیمی از او به دسته بازی بدون صاحبی متصل شده است. دسته بازی در اینجا، نمادی از هدایت‌پذیری تروریسم در منطقه است که ممکن است هر دولتی با استفاده از آن به بازی خشونت‌بار تروریسم در جنوب غرب آسیا اقدام کند. خون پاشیده شده بر زمین بازی و شمشیر ملعبه تروریستی در این اثر، نمایه‌ای است که از وقوع جنایت حکایت می‌کند.

جدول شماره ۷

۷			شماره اثر
نماد	نمایه	نگاره	نشانه‌ها
۱	۱	۱	
<p>تروریسم در جنوب غرب آسیا، یک سرگرمی است!</p> <p>هر دولتی می‌تواند و ممکن است که تروریسم را برای نیل به اهداف خود به بازی بگیرد.</p> <p>تروریسم تکفیری داعش، در حال حاضر فاقد حامی و هدایت‌کننده است.</p>			پیام‌های ادراکی و سوبه‌های هویتی
خصمانه	انتقادی	حامیانه	موضع اثر نسبت به سیاست‌های منطقه‌ای
	•		جمهوری اسلامی ایران در قبال تروریسم

اثر مصور شماره ۸: نه ایران، نه اسرائیل...

در این اثر، شخصیت سیاه‌پوش با جلیقه انفجاری و دستی که آماده فشردن دکمه انفجار است، نشانه نگاره‌ای از گروه‌های تروریستی فعال در منطقه است که با راهنمایی تابلو، به سمت جهان عرب رهسپار است و در قالب نشانه نمایه‌ای، آنجا را برای ارتکاب جنایت برگزیده است. در سوی دیگر تصویر و جهت مخالف حرکت

تروریست، تابلوهایی وجود دارد که مسیر اسرائیل و ایران را نشان می‌دهد و در قالب نمایه‌ای دیگر، این موجودیت‌های جغرافیایی - سیاسی را مصون از قصد و نیت تروریست‌ها بازنمایی می‌کند. هم‌رنگ بودن تابلویی که راه ایران را نمایش می‌دهد با پوشش تروریست این اثر نیز، نشانه‌ی نمادین دیگری است که از دلیل صرف‌نظر تروریست‌ها از حرکت به سوی ایران حکایت دارد.

جدول شماره ۸

۸			شماره اثر
نماد	نمایه	نگاره	نشانه‌ها
۱	۲	۱	
آنچه جهان عرب خوانده می‌شود، هدف اصلی تروریست‌های فعال در جنوب غرب آسیاست.			پیام‌های ادراکی و سویه‌های هویتی
جمهوری اسلامی ایران و تروریسم تکفیری فعال در منطقه، ماهیتی مشابه دارند.			
ایران و رژیم اسرائیل از گزند تروریسم در جنوب غرب آسیا مصون هستند.			
خصمانه	انتقادی	حامیانه	موضع اثر نسبت به سیاست‌های منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران در قبال تروریسم
	•		

اثر مصور شماره ۹: عراق در بند!

اثر فوق پرنده سفیدی با برچسب عراق که نشانه‌ای نمادین از بی‌گناهی و مظلومیت مردم عراق است را به تصویر کشیده که در قفسی محبوس است. این قفس که نشانه‌ی نمادین دیگری از وضعیت دل‌خراش مردم و سرزمین عراق است، در واقع تشکیل شده از افراد ملبس به لباس نظامی و شمشیرهای افراشته و آغشته به خون است که نمایه‌ای از وقوع جنایات پیشین است. قفس مذکور، در اختیار دستی است که با برچسب ایران، نشانه‌ای نمادین از قدرت جمهوری اسلامی است که آزادی عراق را به گروگان گرفته‌است.

جدول شماره ۹

۹			شماره اثر
نماد	نمایه	نگاره	نشانه‌ها
۳	۱	۰	
گروه‌های عضو محور مقاومت عوامل سرکوب ملت‌ها و تهدید صلح در جنوب غرب آسیا هستند.			پیام‌های ادراکی و سویه‌های هویتی
گروه‌های مقاومت عراقی دست‌نشانده‌های ایران در این کشور هستند.			
آزادی ملت‌های جنوب غرب آسیا در حصار تروریسم است.			
خصمانه	انتقادی	حامیانه	موضع اثر نسبت به سیاست‌های منطقه‌ای
	●		جمهوری اسلامی ایران در قبال تروریسم

اثر مصور شماره ۱۰: سرچاه تروریسم!

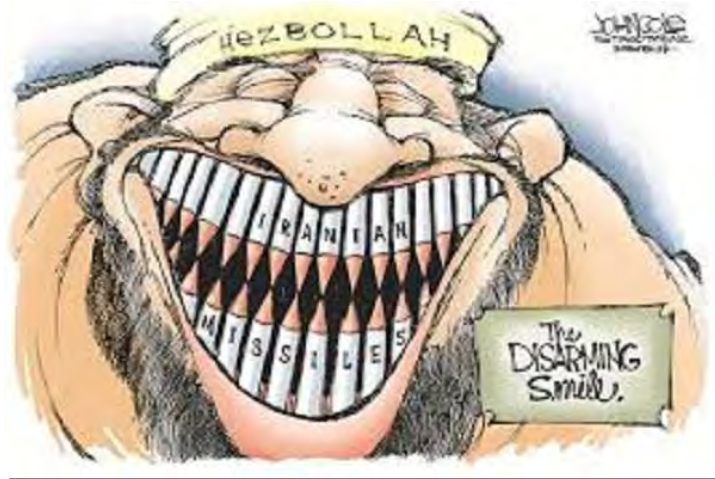

این اثر به بازنمایی جمهوری اسلامی ایران به‌منزله‌ی منشأ و علت شکل‌گیری منازعات تروریستی در منطقه می‌پردازد. زمینه این اثر، نقشه‌ای به مرکزیت ایران و پیرامون است که نشانه‌ای نگاره‌ای از محدوده و موقعیت بروز واقعه است. در این اثر، تقریباً تمام سرزمین ایران، روی نقشه، سرچاه فاضلاب نمایش داده شده که نشانه‌ای نمادین و به معادل منشأ و خاستگاه همه پلیدی‌ها و پلشتی‌هاست. از این چاه که با برچسب ایران در مرکز تصویر، نمایش داده می‌شود، تعداد زیادی حشرات موذی به‌منزله‌ی نشانه‌ای نمادین از عوامل تروریستی، خارج شده و در جهات مختلف جغرافیایی، روی نقشه منطقه پراکنده می‌شوند که این امر، نمایه‌ای از حضور هم‌پیمانان جمهوری اسلامی ایران در عراق، لبنان، فلسطین، سوریه و... است.

جدول شماره ۱۰

۱۰			شماره اثر
نماد	نمایه	نگاره	نشانه‌ها
۲	۱	۱	
ایران خاستگاه تروریسم در جنوب غرب آسیاست.			پیام‌های ادراکی و سویه‌های هویتی
گروه‌های مورد حمایت ایران در جنوب غرب آسیا ماهیتی تروریستی دارند.			
تنها راه مبارزه با تروریسم در جنوب غرب آسیا، مقابله با منشأ آن، یعنی جمهوری اسلامی ایران است.			
خصمانه	انتقادی	حامیانه	موضع اثر نسبت به سیاست‌های منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران در قبال تروریسم
●			

اثر مصور شماره ۱۱: لبخند غیر مسلح!

در این اثر، شخصیتی به نمایش گذاشته شده که نخست با پیشانی بند زرد رنگ که نشانه‌ای نمادین از حزب الله لبنان است و با برجسبی به همین نام، نمادی از هم‌پیمانان منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران، خنده‌ای شیطانی را با عنوان، لبخند غیرمسلح به مخاطب عرضه می‌کند. این لبخند غیرمسلح با دندان‌هایی که هر یک، موشکی ساخت ایران است، نمایه‌ای است که از تزویر و فریب‌کاری ایران و هم‌پیمانش امری که با لبخند، قابل پنهان کردن نیست.

جدول شماره ۱۱

۱۱			شماره اثر
نماد	نماینده	نگاره	نشانه‌ها
۱	۱	۰	
گروه‌های مورد حمایت ایران در جنوب غرب آسیا ماهیتی تروریستی دارند.			پیام‌های ادراکی و سوبه‌های هویتی
جمهوری اسلامی ایران گروه‌های تروریستی مورد حمایت خود را به موشک و سلاح‌های نوین تجهیز کرده است.			
درنده‌خویی از ویژگی گروه‌های مورد حمایت ایران (از جمله حزب الله لبنان) در منطقه است.			
خصمانه	انتقادی	حامیانه	موضع اثر نسبت به سیاست‌های منطقه‌ای
•			جمهوری اسلامی ایران در قبال تروریسم

اثر شماره‌ی ۱۲: رستوران تروریست‌ها!

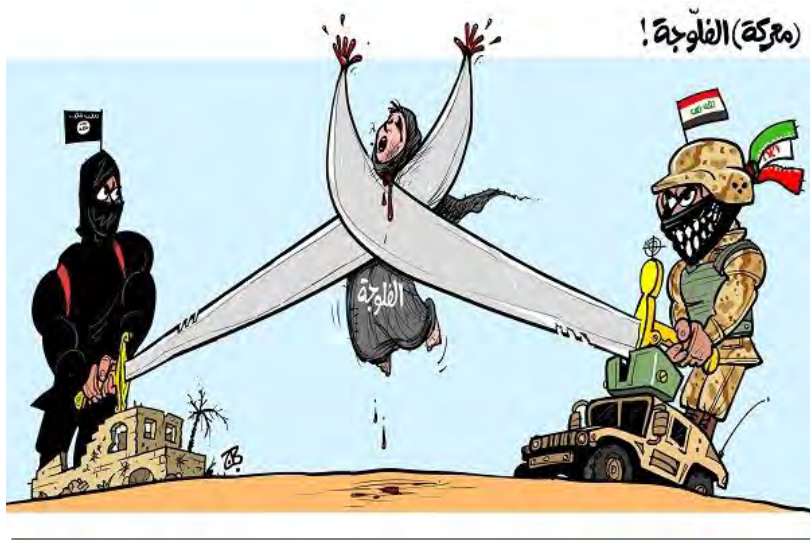

در اثر فوق، باراک اوباما، رئیس‌جمهور وقت آمریکا، به منزله‌ی نشانه نگاره‌ای از دولت ایالات متحده در حالی به تصویر کشیده شده که با سطلی در دست، ۴۰۰ میلیون دلار را به سطل غذای حیوانات می‌ریزد. این سطل بزرگ که نمادی از خزانه جمهوری اسلامی ایران است و با برچسب برنامه اتمی ایران مشخص شده و نمادین به موضوع معامله هسته‌ای ایران و آمریکا اشاره دارد، با برچسب تروریسم مشخص شده و نمایه‌ای از حمایت مالی جمهوری اسلامی ایران از گروه‌های تروریستی با استفاده از گشایش‌های مالی است که در نتیجه برجام حاصل شده.

جدول شماره‌ی ۱۲

۱۲			شماره اثر
نماد	نمایه	نگاره	نشانه‌ها
۲	۱	۱	
جمهوری اسلامی ایران حامی اصلی تروریسم در منطقه است.			پیام‌های ادراکی و سویه‌های هویتی
خزانه جمهوری اسلامی ایران، محل تغذیه تروریست‌هاست.			
هر توافقی با ایران، موجب تقویت گروه‌های تروریستی است.			موضع اثر نسبت به سیاست‌های منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران در قبال تروریسم
خصمانه	انتقادی	حامیانه	
●			

اثر مصور شماره ۱۳: معرکه فلوجه!

اثر فوق به مناقشات دامنه‌دار تروریستی در عراق پرداخته است. در این اثر، سمت چپ تصویر، شخصیتی با لباس سیاه و پرچم داعش که نشانه نمادین از گروه‌های تروریستی فعال در عراق به‌ویژه داعش است، مشاهده می‌شود و سمت راست تصویر، شخصیتی با لباس نظامی و پرچم عراق و پیشانی‌بندی منقش به پرچم ایران که نشانه‌های نمادین از اراده امنیتی مشترک جمهوری اسلامی ایران و دولت عراق در کنترل اوضاع این کشور است مشاهده می‌شود. شمشیر در دستان شخصیت‌های هر دو طرف تصویر، نوعی نشانه نمایه‌ای از هم‌سنگی و اشتراک هویتی دو طرف در تروریستی بودن است. امری که درباره زن به تصویر کشیده شده که خود از سویی نشانه‌ای نمادین از معصومیت و بی‌گناهی و علاوه بر آن با برچسبی از فلوجه، بیان‌گر محل وقوع جرم است، عینیت یافته و خون ریخته شده از گلوی زن و دستان خون‌آلود او، نمایه‌ای دیگری از قربانی شدن انسان‌های بی‌گناه است.

جدول شماره ۱۳

۱۳			شماره اثر
نماد	نمایه	نگاره	نشانه‌ها
۳	۲	۰	

داعش و گروه‌های مورد حمایت ایران در عراق ماهیتی یکسان و تروریستی دارند.			پیام‌های ادراکی و سویه‌های هویتی
قربانیان داعش و نیابتی‌های جمهوری اسلامی ایران، بی‌گناهان و افراد بی‌دفاع هستند.			
تروریسم در جنوب غرب آسیا دو طرف دارد که یک‌سوی آن ایران و گروه‌های مورد حمایت آن است.			
موضوع اثر نسبت به سیاست‌های منطقه‌ای	حامیان	انتقادی	جمهوری اسلامی ایران در قبال تروریسم
		خصمانه	
		•	

اثر مصور شماره‌ی ۱۴: داعش، فقط خیلی بزرگتر!

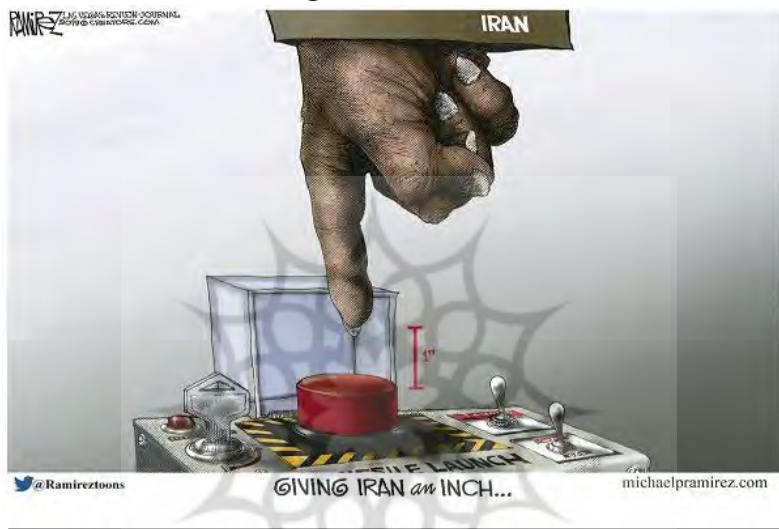

این اثر به بازنمایی جمهوری اسلامی ایران به منزله‌ی یک دولت تروریستی می‌پردازد. در حالی که در گوشه پایین سمت چپ تصویر، خودرویی کوچک با افراد سیاه‌پوش و پرچمی سیاه با سلاح سبک مشاهده می‌شود که نشانه‌ای نمادین از گروه‌های تروریستی (به شکل مشخص، داعش) است، شخصیت غول‌پیکر دیگری در میانه تصویر، ملبس به لباس روحانیت شیعی به چشم می‌خورد که نشانه‌ای نمادین از اراده ایدئولوژیک حکومت جمهوری اسلامی ایران است. در سمت راست تصویر این متن آمده است که حکومت اسلامی ایران، شبیه داعش است فقط خیلی بزرگتر!

جدول شماره ۱۴

۱۴			شماره اثر
نماد	نماینه	نگاره	نشانه‌ها
۵	۱	۰	
جمهوری اسلامی ایران ماهیتی تروریستی دارد.			پیام‌های ادراکی و سوبه‌های هویتی
اثری هسته‌ای یکی از ارکان قدرت گرفتن ایران به منزله‌ی مظهر تروریسم دولتی است.			
جمهوری اسلامی ایران، همان داعش است فقط خیلی بزرگتر!			
خصمانه	انتقادی	حامیانه	موضع اثر نسبت به سیاست‌های منطقه‌ای
•			جمهوری اسلامی ایران در قبال تروریسم

اثر مصور شماره ۱۵: یک اینچ برای ایران!

اثر مصور فوق، با این عنوان به استقبال موضوع رفته است؛ تنها یک اینچ (فرصت) برای ایران ... در تصویر، صفحه‌ای از دکمه‌ها و کلید و ... به چشم می‌خورد که در مرکز آن، یک کلید بزرگ قرمز رنگ که نشانه‌ای نمادین از خطر است در زمینه‌ای متشکل از ترکیب رنگ‌های زرد و سیاه به منزله‌ی نمادی از هسته‌ای (رادایواکتیویته) بودن خطر مذکور، به چشم می‌خورد. برچسب نامشخص روی این صفحه که به کلمه پرتاب ختم

شده، به پرتاب شونددگی این خطر هسته‌ای و به شکلی نمادین به موشکی بودن آن، یعنی موشک‌های با قابلیت حمل کلاهک هسته‌ای اشاره دارد. در بخش بالایی تصویر اما دستی با ناخن‌های بلند و تیز و موی زیاد و تیره‌رنگ، با اندازه‌ای بزرگتر از معمول، از آستینی که با برچسب ایران مشخص شده، نمادی از ماهیت غیرانسانی جمهوری اسلامی ایران (ادعا شده در این اثر) است، فاصله بسیار کمی با فشردن آن دکمه قرمز در زمینه‌ی رادیواکتیویته دارد، شاید تنها یک اینچ ... این فاصله فیزیکی اندک که در عنوان این اثر نیز بدان اشاره شده است، نمایه‌ای است که تبدیل قریب‌الوقوع جمهوری اسلامی ایران به کابوس هسته‌ای جهان را بازنمایی می‌کند.

جدول شماره ۱۵ ی

۱۵			شماره اثر
نماد	نمایه	نگاره	نشانه‌ها
۴	۱	۰	
دولت ایران ماهیتی وحشی و غیرانسانی دارد.			پیام‌های ادراکی و سویه‌های هویتی
جمهوری اسلامی ایران مصداق بارز تروریسم دولتی است.			
دست‌یابی یک دولت تروریست به فناوری هسته‌ای، برابر است با نابودی تمدن بشری!			
خصمانه	انتقادی	حامیانه	موضع اثر نسبت به سیاست‌های منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران در قبال تروریسم
●			

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

در فرآیند تفسیر و تحلیل آثار مصور منتخب در موضوع سیاست‌های منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران در قبال تروریسم، ۸۲ نشانه، شناسایی، تفسیر و تحلیل شده است که از این میان، ۲۰ نگاره، ۲۱ نمایه و ۴۱ مورد، نماد بوده‌اند. در ادامه تفسیر و تحلیل آثار مذکور، بالغ بر ۶۰ پیام و سویه هویتی استخراج و ارائه شده و مبتنی بر آنها، موضع آثار مصور نسبت به سیاست‌های منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران در قبال تروریسم مشخص شده است. این امر، رهیافتی برای شناسایی گونه‌های اعمالی ژئوپلیتیک عمومی فراهم آورده و سه گونه اصلی: حامیانه، انتقادی و خصمانه مورد شناسایی قرار گرفته و هر یک از آثار، در یکی از گونه‌های مذکور، دسته‌بندی شدند.

مهم‌ترین پیام‌های ادراکی و سویه‌های هویتی دنبال شده در آثار گونه حامیانه عبارتند از:

- جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان قربانی تروریسم
- جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان مبارز حقیقی علیه تروریسم
- نفی ماهیت شیعی - سنی منازعات در مناسبات تروریستی منطقه
- نقش حامیانه قدرت‌های متخاصم منطقه‌ای نظیر عربستان سعودی در حمایت و پشتیبانی از تروریسم
- امریکا - ساخت بودن تروریسم در منطقه و نفی ادعای مبارزه با تروریسم امریکا
- بازیچه بودن تروریسم برای اهداف قدرت‌های استکباری در منطقه
- نقش‌آفرینی افکار و جریانات انحرافی در شکل‌گیری مناسبات تروریستی منطقه
- ماهیت درنده‌خو و وحشی تروریسم در منطقه و حامیان آن
- مهم‌ترین پیام‌های ادراکی و سویه‌های هویتی دنبال شده در آثار گونه انتقادی عبارت‌انداز:
- جمهوری اسلامی ایران به‌مثابه عامل بحران تروریسم در منطقه
- تروریسم در نقش بازیچه‌ای که هریک از قدرت‌های منطقه‌ای و بین‌المللی از آن استفاده ابزاری می‌کنند.
- جمهوری اسلامی ایران و اسراییل، مصون از تهدیدات تروریستی در عصر قربانی شدن جهان عرب
- آزادی و استقلال ملت‌های منطقه گروگان مبارزه ادعایی جمهوری اسلامی ایران با تروریسم
- هم‌پیمانان منطقه‌ای و نیروهای نیابتی جمهوری اسلامی ایران نیز، ماهیتی تروریستی دارند.
- مهم‌ترین پیام‌های ادراکی و سویه‌های هویتی دنبال شده در آثار گونه خصمانه عبارت‌انداز:
- جمهوری اسلامی ایران عامل تهدید صلح و نمادی از تروریسم دولتی در منطقه جنوب غرب آسیا
- تحریم‌های امریکا، عامل کاهنده تهدیدات مخل صلح جمهوری اسلامی ایران
- جمهوری اسلامی ایران در نقش خاستگاه تروریسم در منطقه
- ماهیت وحشی و تروریستی هم‌پیمانان منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران
- جمهوری اسلامی ایران در نقش عامل قتل و ترور بی‌گناهان در منطقه
- ماهیت یکسان جمهوری اسلامی ایران با گروه‌های تروریستی نظیر داعش
- جمهوری اسلامی ایران به‌منزله‌ی خزانه و عقبه تروریسم در منطقه

چنان‌که اشاره شد، این پیام‌های ادراکی و سوبه‌های هویتی که در زمینه‌ای از اندیشه‌ها و ایده‌های ژئوپلیتیکی ساخته و پرداخته شده و در قالب بازنمایی و به عبارتی دقیق‌تر، ژئوپلیتیک عمومی به مخاطب عرضه می‌شود، از آنجا که به‌منزله‌ی منشأ کنش‌های فردی و جمعی از طریق ساخت و بازساخت‌های هویتی نقش‌آفرینی می‌کنند، یکی از مهم‌ترین رهیافت‌های نیل به قدرت برای عوامل محلی، ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی است و تنوع آثار چه از منظر کیفیت و پرداخت تکنیکی، چه از نظر رسانه‌های انتشاردهنده و چه از منظر مقیاس مخاطب‌پذیری، مؤید این ادعاست. تأثیرات ناشی از اعمال ژئوپلیتیک عمومی از آنجا که ساحات هویتی آحاد و جوامع انسانی را مورد توجه قرار می‌دهد، بسیار پایدار و بلندمدت است و از همین‌روست که بسیاری از عوامل قدرت، در سطوح مختلف را به خود مشغول ساخته و نمونه‌هایی از آن را در آثار مصور تفسیر و تحلیل شده در یافته‌های تحقیق مشاهده کردیم. در پایان این پژوهش، با توجه به ضعف جمهوری اسلامی ایران در عرصه‌های تبلیغی، افتناعی و رسانه‌ای، پیشنهاد می‌شود که معاونت یا اداره کل ژئوپلیتیک عمومی در نهادهایی نظیر وزارت امور خارجه، ستاد کل نیروهای مسلح و صداوسیما جمهوری اسلامی ایجاد شده تا ضمن رصد دقیق مناسبات ژئوپلیتیک عمومی در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی، با حمایت از فعالیت‌های علمی مرتبط، تعریف و اجرای پروژه‌های عملیاتی ژئوپلیتیک عمومی و... انفعال مستمر در این حوزه حیاتی از قدرت نرم، پایان یابد.

یادداشت

۱- عدم امکان بارگذاری و نمایش محتوای چندرسانه‌ای (صوتی و صوتی - تصویری)، محدودیت در تعداد صفحات و متن نهایی، از جدی‌ترین محدودیت‌ها در یک مقاله علمی است.

منابع

- تفضلی، بیژن (۱۳۸۸): *بازنمایی اخبار تروریسم قومی و مذهبی در رسانه‌های صدای امریکا و بی.بی.سی*. فارسی: مورد گروه جندالله و عبدالمالک ریگی، پایان‌نامه‌ی کارشناسی‌ارشد، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران.
- چندلر، دانیل (۱۳۸۷): *مبانی نشانه‌شناسی*، ترجمه پارسا، سوره‌ی مهر، تهران.
- حسنی سعدی، محمدحسین (۱۳۹۳): *بازنمایی ژئوپلیتیکی ایران در فیلم‌های هالیوودی از سال ۲۰۰۰ میلادی تا کنون*، پایان‌نامه‌ی کارشناسی‌ارشد، دانشکده‌ی جغرافیا، دانشگاه تهران.

- خاتونی، مجتبی (۱۳۹۴)؛ «ژئوپلیتیک عمومی؛ جستاری از اندیشه و عمل جغرافیایی برای پیشرفت»، *چهارمین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت*، اردیبهشت ۱۳۹۴، تهران.
- (۱۳۹۴)؛ «کنش ژئوپلیتیکی؛ رهیافتی کارآمد در تحلیل بحران‌های ملی و بین‌المللی»، *اولین همایش روش‌های تحلیل اطلاعات*، دانشکده اطلاعات و وزارت اطلاعات، تهران، خرداد ۱۳۹۵.
- (۱۳۹۴)؛ *تحلیل ژئوپلیتیکی عملکرد گروه‌های تروریستی در رسانه‌های اجتماعی، مطالعه موردی: داعش*، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دپارتمان جغرافیای سیاسی دانشگاه تهران، مرداد ۱۳۹۴.
- خاتونی، مجتبی؛ یزدان‌پناه، کیومرث؛ افضل‌ی، رسول (۱۳۹۵)؛ «مطالعه ژئوپلیتیک عمومی داعش؛ مطالعه موردی: جیش‌الصفوی و ملت صلیب»، *فصلنامه علمی - پژوهشی مطالعات ملی*، دوره ۱۷، ش ۶۶، صص ۱۲۸-۱۰۹.
- دانیس، مارسِل (۱۳۸۸)؛ *نشانه‌شناسی رسانه‌ها*، ترجمه گیویان و دوران، تهران: نشر چاپار.
- رنجگر، لیلا (۱۳۹۱)؛ *رسانه و قدرت در ژئوپلیتیک*، پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران.
- قره‌باغی، علی‌اصغر (۱۳۸۷)؛ «بازنمایی»، *اندیشه گلستانه*، ش ۵۸، صص ۴۱-۳۷.
- ویلیامز، کوین (۱۳۸۶)؛ *درک تئوری رسانه*، ترجمه قاسمیان، تهران: نشر ساقی.
- یزدان‌پناه، کیومرث؛ خاتونی، مجتبی (۱۳۹۶)؛ «ظهور بازیگران جدید در عرصه ژئوپلیتیک و نقش رسانه‌های اجتماعی با تأکید بر تروریسم»، *فصلنامه علمی - پژوهشی جغرافیا (برنامه‌ریزی منطقه‌ای)*، دوره ۸، ش ۲۹، صص ۱۶-۷.

Bos, Daniel (2015); *Answering the Call of Duty: The popular geopolitics of military-themed videogames*, A thesis submitted for the degree of Doctor of Philosophy in the School of Geography, Politics and Sociology at Newcastle University.

Dittmer, Jason (2009); *Popular Culture, Geopolitics, and Identity*, Rowman & Littlefield Publishing Group.

Dittmer, Jason and Klaus Dodds (2008); "Popular Geopolitics Past and Future: Fandom, Identities and Audiences", *Geopolitics*, V 13, 2008.

Dittmer, Jason and Nicholas Gray (2010); *Popular Geopolitics 2.0: Towards New Methodologies of the Everyday*, geography compass, 2010.

Dodds, K. (2006); Popular geopolitics and audience dispositions: James Bond and the internet movie database (IMDb), *Transactions of the Institute of British Geographers*, 31(2), 116-130.

Dodds, Klaus (2006); *Geopolitics: A very Short Introduction*, 2nd edition, Oxford press, London.

Dodds, Klaus (2007); *New Approaches in Critical Geopolitics*, Routledge, London.

Dodds, Klaus (2015); *Popular Geopolitics and the War on Terror*, International Relation, 2015.

- Gallie, W.B. (1952); *Peirce and Pragmatism*, Penguin Books.

Hall, S and Jhally, S. (2007); *Representation and the Media*, Media Education Foundation, Northampton.

Hoopes, James (1991); *Peirce on signs: Writing on semiotic by CharlesSandres Peirce*, The University of North Carolina press.

O'Tuathail & Dalby (1998); *Rethinking geopolitics*, Routledge, london.

O'Loughlin, John (2003); *Geopolitical Fantasies, National Strategies and Ordinary Russians in the Post-Communist Era*, Institute of Behavioral Science University of Colorado.

- Sheriff, John. K. (1994); *Charles Peirce's Guess at the Riddle: Groundfor Human Significance*, Indiana University Press.